

לנצח את הפחד

בפרשת השבוע אנו מוצאים את מאבקו של יעקב עם ה'איש', מאבק שבעקבותיו זוכה יעקב בשמו ישראל, שם אותו אנו נושאים עד היום.

מה עניינו של המאבק הזה? מדוע הוא מופיע? מה אנו יכולים ללמוד ממנו?

ננסה לענות על שאלות אלו בעזרת דברי הרשב"ם, הרשב"ם כותב:

"ויקם בלילה הוא" - נתכוון לברוח דרך אחרת, ולפיכך עבר הנחל בלילה... "ויוותר יעקב לבדו" - כלומר שהעביר כל אשר לו, שלא היה עוד לעבור אלא הוא לבדו, ורצה לעבור אחריהם, כי לברוח דרך אחרת שלא יפגשנו עשו נתכוון, "ויאבק" - מלאך עמו שלא יוכל לברוח ויראה קיום הבטחתו של הקב"ה שלא יזיקהו עשו... ומה שלקה יעקב ונצלע לפי שהקב"ה הבטיחו והוא היה בורח. וכן מצינו בכל ההולכים בדרך שלא ברצון הקב"ה או ממאנים ללכת, שנענשו.

במשה כתיב 'שלח נא ביד תשלח', 'ויחר אף ה' במשה... לפי שהיה מתעצל ללכת כתיב 'ויהי בדרך במלון ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו'.

וכן ביונה שנבלע במעי הדגה. וכן בבלעם 'ויחר אף אלוקים כי הולך הוא' ונעשה חיר, כדכתיב 'ותלחץ את רגל בלעם, וילך שפי'...".

רשב"ם מסביר שהמלאך הגיע לעצור את יעקב מלברוח, יעקב אחרי כל ההכנות עדיין חשש ופחד להתייצב מול עשו, וחשב לברוח, והמלאך עוצר אותו מלברוח.

הרשב"ם מחבר זאת לבריחתו של משה רבנו מתפקיד גואלן של ישראל, ואל בריחתו של יונה, וכאן המקום לשאול אנשים ענקיים אלו, ממה הם פוחדים? למה הם בורחים?

אם נתבונן בפחדו של משה רבנו נמצא את התשובה, שהקב"ה מטיל את השליחות על משה רבנו הוא אומר: "אמר משה אל האלוקים **מי אנכי** כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים?", ובהמשך הוא מוסיף: "וען משה ויאמר והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקלי כי יאמרו לא נראה אליך ה'", "לא קטרג ח"ו עליהם כי מעטי אמנה הם בגאולה, שהרי אותה המה מבקשים וצעקו אל ה', אלא לא יאמינו כי נראה ה' אל משה ביחוד", משה אומר מי אני, אף אחד לא יאמין לי, הם יגידו לא נראה **אליך** ה'.

הפחד הוא מהשליחות האדירה והעצומה, הפחד הוא מהתפקיד הענק שמוטל על כתפיהם, ככל שאדם גדול יותר וחש יותר את גודל השליחות האלוהית המוטלת על כתפיו, כך הוא יותר מתיירא ופוחד, אולי לא יצליח בשליחותו, אולי הוא לא ראוי לגודל המופלא המצופה ממנו.

מי אני שואל משה רבנו, העניו מכל אדם אשר על פני האדמה, שאגאל את ישראל, העם הנבחר, מי אני שאזכה להיות מוריד התורה משמי שמיים לארץ, מי אני?

גם יעקב ניצב מלא פחד ויראה, "ויאמר יעקב אלוקי אבי אברהם ואלוקי אבי יצחק" – האם אני ראוי להמשיך את הגודל המופלא הזה של אבותי ענקי עולם? "ה' האומר אלי שוב לארץ ולמולדתך ואיטיבה עמך" – ה' אומר לי לשוב לארץ, לנחול את ארץ הבחירה, האם אני ראוי לטובה ולבחירה, הרי כבר עשה איתי ה' חסד אדיר וגדול שאיני ראוי ואיני כדאי אליו – "קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות", האם אני ראוי להתייצב מול אחי הגדול, מול עשיו, ולזכות להיות מי שימשיך את השראת השכינה בעולם, ממשיך דרכם העצומה של אבותי אברהם ויצחק, אולי עשיו הוא הראוי יותר? "הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בני", ואמנם יש הבטחה אלוהית אדירה – "ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרב", אך האם אני ראוי לאותה הגדולה?

דווקא מי שירא מן הגדולה העצומה הוא הראוי לה, דווקא מי שפוחד וחושש משליחתו הוא הראוי לשאת את השליחות.

דברים מפורסמים מאד כתבה הסופרת מריאן ויליאמסון:

"הפחד העמוק ביותר שלנו הוא לא שמא אנחנו חלשים מדי.
הפחד העמוק ביותר שלנו הוא שאנחנו בעלי עוצמה שמעל לכל שיעור.
זה האור שבנו לא האפלה שבתוכנו שמפחיד אותנו יותר מכול.
אנחנו שואלים את עצמנו, איזה זכות יש לי להיות מבריק, יפהפה, מוכשר ואהוב?
למען האמת, איזה זכות יש לכם לא להיות? - אתם ילדיו של אלוקים.
כשאתם בוחרים לשחק בקטן אתם לא משרתים את העולם.
אין שום דבר נאור בצמצום האישיות שלנו כדי שאחרים לא ירגישו חסרי ביטחון.
נולדנו כדי לממש את הקסם האלוהי הגלום בנו. הוא לא גלום רק בחלק מאיתנו - כל אחד מאתנו נושא את
הקסם הזה בתוכו.
כאשר אנחנו נותנים לאור הפנימי שלנו לזרוח אנחנו מעניקים, בלי מודע, רשות לאחרים לעשות כמונו.
כשאנחנו משתחררים מהפחדים שלנו, הנוכחות שלנו משחררת אחרים".

כמו שביטא זאת שייקספיר: "אל תפחד מן הגדולה. יש שנולדים גדולים, יש שמשיגים גדולה, ויש
שהגדולה נופלת עליהם".

מותר לפחד, ראוי לפחד, אך אסור שהפחד ישתק אותנו מלפעול, אסור שהפחד יעצור אותנו מלקחת
אתרים ומשימות, אסור שהפחד יעצור אותנו לגלות לעולם את אשר בליבנו, ככל שאנו נפעל נהווה
מודל והשראה לאחרים לפעול!

יתר על כן, הגדולה שלנו מתגלית שאנו מתחילים לעשות, מי שמעזז ופועל חושף בתוכו עוד ועוד
כוחות וגדולה, הגדולה שלנו היא אין סופית, כי היא מהקב"ה, היא לא שלנו!

זה נכון לכל אחד בעולם, אך זה נכון הרבה יותר לישראלי, יש לנו בשורה לעולם – אתם עדיי ואני אל,
תהילתי יספרו, יש לנו תפקיד עצום וענק להיות אור לגויים, לב העולם, השאלה היא האם אנו יכולים
להתגבר על הפחד?

בעוד שבוע נחגוג את חנוכה, החג של מי שמבין שתפקידנו להאיר אור לעולם, האור הזה דורש
גבורה ואומץ, מסירות ולעיתים אפילו מלחמה, אבל האור הזה שינה ומשנה את העולם.

יהי רצון שנתגבר על הפחד, ונזכה שוב לשמנו ישראל, 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל'!